

॥ ज्योतिर्मय ॥

Online Journal of Literature....

साहित्याचे विद्यापीठ

□ पुणे □ वर्ष १ ले □ अंक २२६ वा □ शुक्रवार दि.३१ ऑक्टोबर २०२५ □ पाने ४ □ मूल्य : निशुल्क (खासगी वितरणासाठी)

विशेष लेख...

सीआयएचा मोदींना मारण्याचा कट?

– प्रा डॉ सुधीर अग्रवाल
ज्योतिर्मय ✍ साहित्य

अमेरिका आणि तिची गुप्तचर संस्था, सेंट्रल इंटेलिजेंस एजन्सी (सीआयए), त्यांच्या कुप्रसिद्ध कारवायांसाठी जगभरात ओळखली जाते. ही संस्था सरकारविरोधी कारवायांना प्रोत्साहन देण्यात, नागरी उठावांना चिथावणी देण्यात, कायदेशीर सरकारे उलथवून टाकण्यात आणि अमेरिकेच्या वर्चस्वाच्या महत्त्वाकांक्षा पूर्ण करण्यासाठी भू-राजकीय गतिशीलता बदलण्यात पारंगत मानली जाते. दक्षिण आशियातील सीआयएच्या कारवाया काही नवीन नाहीत. तथापि, आता भारत त्यांच्या लक्ष्यांपैकी एक असल्याचे वृत्त समोर येत आहे.

पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांच्या हत्येचा कट अमेरिकेची गुप्तचर संस्था सीआयएने रस्त्याचा खळबळजनक दावा करण्यात आला आहे. मात्र हा कट रशियाच्या मदतीने उधळून लावण्यात भारतीय सुरक्षा यंत्रणांना यश आले आहे. अमेरिकेची कुप्रसिद्ध गुप्तचर संस्था, सीआयए, सरकारे उलथवून टाकण्यात, नेत्यांची हत्या करण्यात आणि जगभरातील देशांमधील संघर्ष भडकवण्यात कुप्रसिद्ध आहे. सीआयए सरकारांवर दबाव आणण्यासाठी, त्यांना पाडण्यासाठी आणि अमेरिकेचे वर्चस्व प्रस्थापित करण्यासाठी नागरी बंडखोरी भडकवते, जसे अलीकडे पाकिस्तान, नेपाळ आणि बांगलादेशमध्ये घडले आहे. गेल्या काही वर्षांपासून सीआयए दक्षिण आशियात खूप सक्रिय आहे आणि भारताच्या शेजारील देशांमध्ये मोठ्या प्रमाणात सहभागी असल्याचा दावा केला जात आहे.

१९७९ च्या सोव्हिएत आक्रमणादरम्यान अफगाणिस्तानातील अमेरिकेच्या कारवायांपासून ते बांगलादेश आणि नेपाळमधील अलीकडील राजवटीच्या अस्थिरतेपर्यंत, हे उघड गुपित आहे की दक्षिण आशियाई राजकीय घटनांमागे सीआयएचा हात असतो. बांगलादेशची राजधानी ढाका येथे एका अमेरिकन अधिकाऱ्याच्या गूढ मृत्यूबाबत ऑर्गनायझरच्या अलिकडच्या अहवालात खळबळजनक आरोप करण्यात आले आहेत. त्यात असा दावा करण्यात आला आहे की ३१ ऑगस्ट रोजी बांगलादेशातील ढाका येथील एका हॉटेलच्या खोलीत अमेरिकन स्पेशल फोर्सचे अधिकारी टेरेन्स ऑवेल जॅक्सन यांच्या गूढ मृत्यूमुळे दक्षिण आशियातील, विशेषतः भारताच्या अंतर्गत भागात अमेरिकेच्या गुप्तचर कारवायांबद्दल संशय लक्षणीयरीत्या वाढला आहे.

ऑर्गनायझरच्या अहवालात अमेरिकन सुरक्षा अधिकाऱ्याच्या मृत्यूबद्दल चिंता व्यक्त केली आहे, असा प्रश्न उपस्थित केला आहे की हा अधिकारी भारत आणि पंतप्रधान नरेंद्र मोदींना लक्ष्य करण्याच्या उद्देशाने ढाका येथे तैनात होता का? तज्ञांचा हवाला देऊन, ऑर्गनायझरचा अंदाज आहे की पंतप्रधान मोदींच्या हत्येचा कट किंवा प्रयत्न असावा, जो भारतीय आणि रशियन गुप्तचर युनिट्सच्या संयुक्त ऑपरेशनने उधळून लावला. अहवालात अनेक संकेत आणि घटना एकत्रित करून असा अंदाज लावला आहे की जॅक्सन भारताविरुद्ध आणि विशेषतः पंतप्रधान नरेंद्र मोदींविरुद्ध गुप्त ऑपरेशन किंवा असाइनमेंटवर तैनात होता, परंतु त्याची योजना उधळून लावण्यात आली.

जॅक्सनला बांगलादेशात सेंट मार्टिन बेटावर बांगलादेश सैन्याला प्रशिक्षण देण्यासाठी तैनात करण्यात आले होते असे सांगितले जात असले तरी त्याचा मूळ उद्देश वेगळाच होता ज्या दिवशी जॅक्सन मृतावस्थेत सापडला त्याच दिवशी मोदी संघातसहकार्य संघटनेच्या शिखर परिषदेला उपस्थित राहण्यासाठी चीनमधील तीयांजीन येथे होते. तेथे पुतीन आणि मोदी एकाच कारणे प्रवास करत होते तर २ सप्टेंबरला मोदींनी दिल्लीत टाळ्यांवरून वक्तव्य केले होते. मी. चीनला गेलेलो म्हणून टाळ्या वाजवतताय की, चीनवरून परत आलो म्हणून वाजवत आहे, असा सवाल मोदींनी केला होता. मोदी यांच्या अशा वक्तव्याने सर्वांच्याच मनात संशयाची पाल चुकचुकली होती. यावरून आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील तज्ञांनी मोठी आंतरराष्ट्रीय षडयंत्राची शक्यता व्यक्त करत एकेक कडी जोडली आहे.

टेरेन्स जॅक्सन हा अमेरिकेचा महत्त्वाचा अधिकारी जो यापूर्वीच्या अमेरिकेच्या परदेशातील सर्व ऑपरेशनचा प्रमुख चेहरा होता त्याचा ३१ ऑगस्टला धक्क्यातील एका हॉटेलमध्ये मृत्यू झाला होता जॅक्सनचा मृत्यू या कटाशी संबंधित असू शकतो अशी शक्यता वर्तविण्यात आली आहे जॅक्सनच्या गूढ मृत्यूने दक्षिण आशियातील गुप्तचर जगताला धक्का बसला आहे. ऑर्गनायझरमधील एका वृत्तात असा दावा करण्यात आला आहे की जॅक्सनला पंतप्रधान नरेंद्र मोदींना लक्ष्य करण्यासाठी तैनात करण्यात आले होते, परंतु भारतीय आणि रशियन गुप्तचर संस्थांच्या संयुक्त कारवाईने कथित हत्येचा कट उधळून लावला.

भारताला अस्थिर करण्याचा किंवा नवी दिल्लीत अराजकता पेरण्याचा सीआयएचा प्रयत्न काही नवीन नाही. अमेरिका गेल्या अनेक दशकांपासून भारतात हस्तक्षेप करण्याचा प्रयत्न करत आहे. परंतु आता हे प्रयत्न अधिक स्पष्ट आणि आक्रमक झाले आहेत, कारण नवी दिल्लीकडे एक मजबूत, राष्ट्रवादी नेतृत्व आहे जे परकीय दबावापुढे झुकण्यास तयार नाही.

लोकसंसद जनप्रेरणा शिखर पुरस्कार २०२५

समाजप्रेरणेचा उत्सव आणि आरोग्यदृष्टीचा नवसंवाद

ज्योतिर्मय ✍ साहित्य
मुंबई – दि. २९ ऑक्टोबर
२०२५ रोजी यशवंतराव चव्हाण प्रतिष्ठान सभागृहात “लोकसंसद राज्यस्तरीय ज्ञानप्रेरणा शिखर पुरस्कार २०२५” हा भव्य आणि प्रेरणादायी सोहळा पार पडला. समाजसेवा, शिक्षण, प्रशासन, आरोग्य, कला, साहित्य आणि पत्रकारिता अशा विविध क्षेत्रांतील उल्लेखनीय योगदानासाठी महाराष्ट्रभरातील मान्यवरांचा गौरव या मंचावर करण्यात आला. या कार्यक्रमाचे अध्यक्षस्थान डॉ. ओमप्रकाश मंगला सदाशिव शेते

(अध्यक्ष, आयुष्मान भारत मिशन महाराष्ट्र समिती, महाराष्ट्र शासन) यांनी भूषवले. त्यांनी पुरस्कार प्रदान करताना सन्मानित मान्यवरांच्या कार्याचा गौरव करत त्यांच्या प्रेरणादायी योगदानाचे मनापासून अभिनंदन केले.

डॉ. शेते यांचा प्रवास महाराष्ट्राचे पहिले मुख्यमंत्री वैद्यकीय सहाय्यता कक्ष प्रमुख ते आयुष्मान भारत मिशन महाराष्ट्र समितीचे अध्यक्ष असा अत्यंत प्रेरणादायी आणि कार्यप्रधान राहिला आहे. आरोग्य क्षेत्रात त्यांनी सुरू केलेल्या अनेक उपक्रमांमुळे रुग्णसेवा अधिक सुलभ, पारदर्शक आणि

सर्वसमावेशक झाली आहे. त्यांच्या नेतृत्वाखाली राज्यात आरोग्य योजनांचा विस्तार झाला असून, नव्या रुग्णालयांचा समावेश, उपचार कवच वाढ आणि प्रत्यारोपणासाठी विशेष कॉर्पस फंड स्थापन अशा उपक्रमांमुळे सर्वसामान्य जनतेला मोठा दिलासा मिळाला आहे.

अध्यक्षीय भाषणात डॉ. शेते म्हणाले, “ज्ञानाच्या माध्यमातून समाज परिवर्तन हे आजच्या काळाचे सर्वात मोठे ध्येय आहे. शिक्षण, समाजसेवा आणि आरोग्य या त्रिसूत्रीच्या बळावर महाराष्ट्र नवे आदर्श निर्माण करीत आहे.

‘लोकसंसद’सारख्या संस्थांनी प्रेरणा आणि समाजहिताच्या विचारांना एकत्र आणून नवी ऊर्जा निर्माण केली आहे.” त्यांच्या साध्या पण परिणामकारक शब्दांनी सभागृहात समाजसेवेच्या दिशेने नवचैतन्य निर्माण झाले.

कार्यक्रमाचे आयोजन श्री. सुरेश यादव यांच्या नेतृत्वाखाली अत्यंत नियोजनबद्ध आणि व्यावसायिक पद्धतीने करण्यात आले. समाजातील विविध क्षेत्रांतील कार्यकर्त्यांना एका व्यासपीठावर आणून ज्ञान आणि प्रेरणेचा सेतू बांधण्याचा त्यांचा हा उपक्रम कौतुकास्पद ठरला.

कार्यक्रमास अभिनेत्री डॉ. निशिगंधा वाड आणि अलकाताई कुबल यांच्या उपस्थितीने सोहळ्याला सांस्कृतिक सौंदर्य लाभले. त्यांच्या उपस्थितीने कार्यक्रम अधिक प्रेरणादायी आणि अर्थपूर्ण झाला. ज्ञान, कर्तृत्व आणि प्रेरणा या त्रिवेणीचा संगम असलेला हा सोहळा महाराष्ट्राच्या सामाजिक आणि आरोग्यदृष्टीच्या नव्या पर्वाची सुरुवात ठरला. समाजातील कार्यकर्त्यांना प्रोत्साहन देणाऱ्या अशा उपक्रमांमुळे “जनआरोग्य सेवेतून निरोगी महाराष्ट्र” या विचारसरणीला नवी दिशा आणि अधिक सामर्थ्य प्राप्त झाले.

Sanjay Vyapari

लेखकांनो आता लिहा विनधास्त....!

आम्ही तुमचे पुस्तक प्रकाशित करू !

प्रत्येक लेखकाचं एकच स्वप्न असते ते म्हणजे माझ्या कवितांचे, लेखांचे, कथांचे, कादंबरीचे पुस्तकात रूपांतर व्हावे व ते जास्तीतजास्त वाचकांपर्यंत पोहोचावे, मग हे स्वप्न आम्ही पूर्ण करू. उत्कृष्ट छपाई, साजेसे मुखपृष्ठ अगदी कमी वेळेत व अगदी विनचूक. मग वाट कसली बघता तुमचे स्वप्न पूर्ण करा ज्योतिर्मय प्रकाशन सोबत. लगेच कामाला लागा व आम्हाला खाली दिलेल्या नंबरवर संपर्क करा.

ज्योतिर्मय प्रकाशन
■ पुणे ■ छ. संभाजीनगर

संपर्क : 7743 81 8559

ज्योतिर्मय प्रकाशन

॥ ज्योतिर्मय ॥
साहित्याचे विद्यापीठ

वास्तुशास्त्र पेंटिंग

लघुलेख-८०

सिंह' राशी ही ज्योतिष शास्त्रातील पांचव्या नंबरची रास आहे. २२जुलै ते २२ऑगस्ट दरम्यान जन्मलेल्या व्यक्तींची ही रास असते. सूर्यनारायण महाराज या राशीचे स्वामी असून 'अग्नि' तत्त्वाची ही रास आहे. या राशीचे मघा, पूर्वा फाल्गुनी आणि उत्तरा फाल्गुनीचे पहिले चरण असते.

पिवळा, लाल व नारिंगी ह्या रंगाचा प्रभाव या राशीवर आहे. या राशीची व्यक्तीमत्त्वे धाडसी, आत्मविश्वास, उत्साही, सर्जनशील आणि अद्भुत इच्छाशक्तीचे नेतृत्व गुण प्राप्त असलेले असतात. समोरा समोर पंगा घेणे, फटकन् परंतु खरं बोलणे, खोट्याचा राग येणे अशा, या राशीच्या गुणात्मक स्वभावामुळे या राशीच्या व्यक्तींना छुपे शत्रु-गुप्त शत्रु- व्देश करणारी मित्रमंडळी खूप अधिक प्रमाणात असते. त्यामुळे नोकरी-व्यवसायातील अधिकारी वा जबाबदार पदावरील व्यक्तींना, मोठ्या रोषाला, विरोधाला किंवा असंतोषाला बळी पडावे लागते.

यासाठी या राशीच्या व्यक्तींनी "वास्तुशास्त्र पेंटिंग" व्दारे, आत्म-सन्मानासाठी, प्रतिष्ठेसाठी उपयोग करून घ्यावा कारण सिंह राशी, राशी स्वामी सूर्य महाराज, मघा नक्षत्र, नक्षत्र स्वामी, आराध्य वृक्ष, नक्षत्र पीडाहर मंत्राक्षरे आणि आवश्यक असणारे सकारात्मक घटक यानुळे सुप्त गुणांची प्रगती, गुप्त शत्रूच्या विरोधाची धार बोधत होवून गतीने पुढे जाण्यासाठी वातावरण तयार करणे या व अशा ज्ञात-अज्ञात क्लिष्ट बाबींवर या राशीच्या जातकांनी स्वतः अनुभव व प्रभावी उपाय घेतलेले असल्याने विश्वास बळावतो.

'वास्तुशास्त्र पेंटिंग' या लघुलेख मालेचा स्तंभलेखक असणाऱ्या मला, स्वतःला या "वास्तुशास्त्र पेंटिंग" चे खूपच जाडई अनुभव आलेले आहेत. "आधी केले मग सांगितले" या उक्तीप्रमाणे, या लेखमालेतील प्रत्येक नक्षत्र व राशीच्या जातकांनी गेल्या १८ ते २० वर्षात "वास्तुशास्त्र पेंटिंग" चे अनुभव घेतल्या नंतरच हे शास्त्र, एक उपकारक उपचार म्हणून 'ज्योतिर्मय' च्या वाचकांना उपलब्ध करून दिलेले आहे. त्याच बरोबर मला खूप आनंद होत आहे की, ह्या 'पेंटिंग' चे महत्व कळाल्यामुळे खूप वाचकांनी सक्रीय प्रतिसाद दिलेला आहे.

'वास्तुशास्त्र पेंटिंग' मुळे नेतृत्व क्षमता वृद्धी, संशोधनात्मक बुद्धी विकास, आणि दूरदर्शी करिष्मा आणि व्यक्तिमत्त्व विकास, निष्ठावान आणि दयाळू स्वभावासह यशाची शिखरे गाठण्यासाठी येणाऱ्या अडथळ्यांची धार बोधत होते. हा स्वानुभव आहे.

क्रमशः.....

द्वारा एस्.व्ही.एस्. कला प्रतिष्ठान
डॉ. गजानन शेपाळ : 98691 30238

जात्यावरच्या ओव्या.....

साळीच्या कणाची केली खीर गोड रुसवा फुगवा चिमणेबाई सोड ॥३२४॥

साळ बाई साळ चमकते साळवन पाठवते बहीणाई यंदाची बोळवण ॥३२५॥

©® **सौ. मनोरमा बोरडे**

छत्रपती संभाजी नगर

मो. 70207 33758

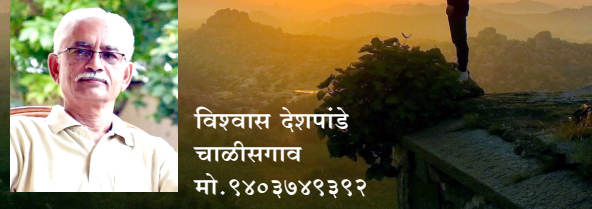
रामका गुणगान करिये

ज्योतिर्मय साहित्य

आश्रमातील शिक्षण पूर्ण करून राम, लक्ष्मण, भरत आणि शत्रुघ्न आपल्या गृही परततात. आता खरे तर काही दिवस त्यांचे मौजमजेचे आणि विश्रांतीचे. पण अशातच विश्वामित्र ऋषी येतात. त्यांच्या यज्ञात राक्षस विघ्न आणतात म्हणून संरक्षणासाठी रामाला आपल्याबरोबर पाठवण्याची मागणी करतात. वसिष्ठ ऋषींच्या समजावण्यानंतर दशरथ राजा रामाला विश्वामित्रांसोबत पाठवतो. अशा वेळी राम आनंदाने त्यांच्याबरोबर जातो. सोबत लक्ष्मणही असतोच ! लक्ष्मण हा रामाची सावली आहे. सावली जशी आपली साथ सोडत नाही, तशीच लक्ष्मणही रामाची साथ कधीच सोडत नाही. विश्वामित्रांसोबत वनातून जात असताना राम आपल्या मधुर वाणीने आणि आज्ञाधारकतेने विश्वामित्रांचे मनही जिंकून घेतो. त्यांना म्हणतो, कदाचित माझ्या शिक्षणात काही अपूर्णता राहून गेली असावी. मला तुमच्याकडून काही नवीन शिकायला मिळावे म्हणूनच ही नियतीची योजना असावी. विश्वामित्र आपल्या या गोड आणि तेजस्वी शिष्यावर बेहद खुश होतात आणि राम लक्ष्मणाला काही दिव्य अस्त्रं बहाल करतात, जी त्यांना पुढील काळात उपयोगी पडतात. मग मला आठवतो तो राम की ज्याला राज्याभिषेक होणार असतो. खरं तर केवढा आनंदाचा हा प्रसंग ! आणि त्यानंतर लगेच कैकयी आपले दोन वर दशरथाकडून मागून घेते. एका वराने रामाला वनवासात पाठवावे आणि दुसऱ्या वराने भरताला राजा करावे. दोन्ही टोकाचे प्रसंग ! एक अति आनंदी होण्याचा, तर दुसरा अति दुःखी होण्याचा. पण या दोन्ही प्रसंगात रामाची स्थितप्रज्ञता आपल्याला

उगवतीचे रंग

दिसते. तो आनंदाने हुरळून जात नाही की वनात जावे लागेल म्हणून दुःखी होत नाही. कोणतीही परिस्थिती संयमाने कशी हाताळावी याचं मूर्तिमंत उदाहरण म्हणजे राम. म्हणूनच तो मर्यादापुरुषोत्तम आहे. त्याच्या वागण्याबोलण्यात सागराचे गांभीर्य आहे. दशरथ राजामध्ये रामाला वनवासात जा म्हणून सांगण्याची हिंमत राहिलेली नसते. पण आपल्या पित्याने दिलेले वचन खोटे ठरू नये म्हणून तो आनंदाने वनवासाला जायला निघतो. खरं तर प्रजा त्याच्या बाजूनं असते. त्याने उठाव केला तरी प्रजेने त्याची साथ दिली असती एवढा तो प्रजेला प्रिय होता. पण रामाचा निर्धार, रामाचा शब्द म्हणजे काळ्या दगडावरची रेष.

त्यात कालत्रयीही बदल होणार नाही. सीतेसारखी तरुण आणि त्रिभुवनात जिच्या सौंदर्याची कोणी

बरोबरी करू शकणार अशी पत्नी. नुकताच विवाह पार पडलेला. अशा वेळी आपल्या तरुण आणि सुंदर पत्नीचा मोहही त्याला अडवू शकत नाही. सीता नंतर त्याच्यासोबत जाते हा भाग वेगळा.

(क्रमशः)

अभिमानाची पूर्णाहुती हाच खरा यज्ञ

भ्रमाचे आहे. सर्व अवतार एका भगवंताचेच आहेत. नारायण हा लहानपणचा अवतार आहे, कारण तो सर्वांचा आदि आहे. राम हा तरुणपणचा अवतार, आणि कृष्ण हा म्हातारपणचा अवतार समजावा. भगवंताला जन्ममरण नाही. तो तर सच्चिदानंद आहे; मग त्याचा जन्म कशाला करायचा असे काहीजण विचारतात. एका घरामध्ये बाहेरच्या खोलीत पोरें दंगामस्ती आणि आरडाओरडा करीत होती. आजोबा घरात आहेत हे त्यांना माहीत नव्हते. आपण घरामध्ये आहोत ही जाणीव त्या पोरंना देण्यासाठी, खाकरा आला नसताना देखील, आजोबा नुसते खाकरले. ते ऐकल्याबरोबर पोरें लगेच गप्प बसली. त्याचप्रमाणे भगवंताला जन्म नसूनसुद्धा, ‘ तो आहे ’ ही जाणीव होण्यासाठी त्याचा जन्म करायचा असतो. भगवंत आहे ही जाणीव झाल्यानंतर, आपण विषयामध्ये दंगामस्ती करणार नाही आणि तो बेताने भोगू.

मी जोवर साकारावर प्रेम करतो, तोवर भगवंतालाही आकार घेणे प्राप्त आहे. जे वेदांना शक्य झाले नाही, जिथे वेदांनी ‘ नेति नेति ’ केले, ते परमात्मस्वरूप संतांनी जाणले; म्हणून त्यांनी भगवंताला सगुणात आणले. हा आनंदस्वरूप परमात्मा मिळविण्यासाठी आज

आपल्याला सगुणोपासनेची अत्यंत जरूरी आहे. माणसाला जे अत्यंत हितकारक असते, ते शांत आणि आनंदस्वरूप असले पाहिजे. सत्यस्वरूपाची प्राप्ती झाल्याशिवाय ते मिळत नाही; म्हणून भगवंताची प्राप्ती करून घ्यावी. विद्वता अभिमान उत्पन्न करते; म्हणून विद्वता आणि भगवंताची निष्ठा एके ठिकाणी सापडणे कठीण आहे. मीपणाची आणि अभिमानाची पूर्णाहुती देणे, हाच खरा यज्ञ होय. निहंतुक कर्म करण्याने खरी सात्त्विकता उत्पन्न होईल, आणि पुढे पूर्णाहुती दिली जाईल. अशा प्रकारे ‘ सर्वस्व ’ अर्पण करणे, हेच यज्ञाचे खरे सार होय. ज्याने स्वतःला ओळखले, त्याने भगवंताला ओळखले. विकारांच्या अधीन न होण्यामध्ये मनुष्याचे खरे मनुष्यपण आहे. भगवंताच्या अधिष्ठानाशिवाय नुसती नीती ही पोरकी असते. ज्यात परमात्म्याचा विसर पडत नाही ती खरी चांगली बुद्धी आणि तो खरा सद्ब्रह्मवाचन. देवांचे नाम घ्यावे, नीतिधर्माचे आचरण करावे, प्रेमाने वागावे, आणि लोकांना मदत करावी, यालाच परमार्थ म्हणतात; आणि तो प्रत्येकाने मनापासून करावा.

प्रपंचात जशी आसक्ति असते, तशीच

रामचरणी ठेवणे, हीच रामभक्ति होय.

शाळेची मज्जा...

अंकुश शिंगाडे,

नागपूर

भटकंती...

ज्योतिर्मय साहित्य

दररोज ती नित्यनेमाने शाळेत जात होती. मात्र वाढत्या दसराच्या ओझ्याने व शाळेचे जिने चढावे लागल्याने ती त्रस्त होती. सायंकाळी घरी आल्यावर सारखी हात दुखते, पाय दुखते म्हणत जेव्हा ओरडायची, तेव्हा सुमंतच्या डोळ्यातून साहजिकच अश्रू निघायचे. यामुळे सुमंतलाही वेदना न्हायच्या व तोही घायाळ न्हायचा. त्याला विचार यायचा की आपली मुलगी जर एवढी त्रस्त आहे तर हिच्यासारखी बाकीच्या मुली त्रस्त नसतील काय?विचारांचा अवकाश त्याने हे दसराचे ओझे कमी करण्याचा निर्णय घेतला. तो सदोदित विचार करू लागला की हे दसराचे ओझे कसे कमी करता येईल.

तो शेतकरी जरी असला तरी तो उच्चशिक्षित होता.कुठे अर्ज पाठवायचे व कसे अर्ज लिहायचे याचे त्याला भान होते. तसेच शासनाशी कसे लढायचे हेही त्याला ठाऊक होते.

आज तो शासनाशी लढत होता.अर्जावर अर्ज देत होता. नव्हे तर आता दसराच्या ओझ्याची याचिका त्याने न्यायालयातही टाकली होती.

न्यायालयात खटला रंगत चालला होता.तसा दसराच्या ओझ्याचा प्रश्न ऐरणीवर होता.वेगवेगळ्या क्लृप्त्या द्वारे दसराचे ओझे कमी कसे करता येईल.हे पटवून देवू लागला.

देशात नवी पार्टी सत्तेवर आली होती.देश डीजीटल बनवला होता.तशातच दसराचं ओझंही डीजीटल बनवावं हे ही सुमंतच्या मनात आलं.तसा न्यायालयात डीजीटल इंडीयाचा प्रस्ताव ठेवण्यात आला.न्यायालयाच्या ते लक्षात आले होते.दसराच्या ओझ्याने मुले कशी घायल होतात हेही समजलं होतं.त्यांनी डीजीटल पाठ्यपुस्तकाचा आदेश दिला.

आज पाठ्यक्रम बदलला होता.पाठ्यपुस्तके बंद झाली होती.काम्युटरचे टॅब विद्यार्थ्यांना वाटप झाले होते.विद्यार्थी शाळेत पाठ्यपुस्तके व नोटबूक न नेता फक्त टॅब्लेट नेत होते व डीजीटल अभ्यास करीत होते.

महत्वाचं म्हणजे लहान मुलांना आपण देवाघरची फुलं म्हणत असलो तरी मुलांसाठी काय करतो.काहीच करीत नाही. सर्वांची मुले दसराच्या ओझ्याने सारखी ओरडत असतात.सध्या डीजीटल जमाना आहे.

या डीजीटल काळात या पाठ्यपुस्तक व नोटबुकाची गरज नाही.अशा काळात पाठ्यपुस्तकाऐवजी व नोटबुकाऐवजी जर टॅब्लेट दिले गेले आणि ते कसे चालवायचे ते शिकवल्या गेले तर खरंच पाठ्यपुस्तकाच्या ओझ्याचा त्रास निश्चितच कमी होईल.

सुमंतने पाठ्यपुस्तकाचे ओझे कमी करण्यासाठी जो लढा दिला,तो खरंच वाखाणण्याजोगा होता.खरंच त्याच्या लढण्याने चारुशिलेचीच नाही तर संबंध देशातील मुलांचे ओझे कमी झाले होते व ते आनंद महसूस करीत होते.तसेच सुमंतच्या या लढ्याने शेतीकडे दुर्लक्ष झाले असले तरी मुलांमध्ये आनंद निर्माण झाला होता व चांगले समाधान सुमंतच्या मनात निर्माण झाले होते व तो राहत महसूस करीत होता.

(क्रमशः)

देवशोधन

ज्योतिर्मय साहित्य

जगत्नियंता ब्रम्हदेव सर्वांचा निर्माता आहे त्याला निर्माण करणारे ब्रम्हा, विष्णु, महेश यांची उपासना करावी. हे त्रिदेव ब्रम्हांडाचे रक्षण अहोरात्र करतात म्हणून जीवसृष्टीचा हा खेळ युगानुयुगे चालू आहे. म्हणून ह्या ब्रम्ह विधात्यानी घालून दिलेल्या सुत्रानुसार चालावे., सतत मनीष्यानी त्याचा ध्यास धरावा. त्याला जो ओळखत नाही तो पतित होय. देहबुद्धीने जगणारी सर्व माणसे किंवा आत्मज्ञान नसणारी सगळीं माणसें पतितच असतात. आत्मज्ञानी संत तेवढा पावन असतो. म्हणून प्रत्येकाने खरा देव ओळखावा व आपल्या जन्माचे सार्थक करून घ्यावे. देव कसा ओळखावा हे कळत नसेल तर संतांची संगत धरावी. माझा भारत तर संस्कृती प्रिय देश आहे तर महाराष्ट्र ही संतांची भूमी म्हणून ओळखली जाते. ‘‘अट्टावीस युगे भक्तांना दर्शन देण्यासाठी पांडुरंग, विठ्ठल ऊभा आहे. त्याच्या शिकवणुकीचा अभ्यास करण्यासाठी ज्ञानेश्वरी, तुकोबाच्या गाथा, चांगदेव पासष्टी, नाथांचे भाऊडे, कान्होपात्रेचे अभंग, गोरा कुंभार, सावतामाळी, संत नामदेवांचे अभंग रामदास स्वामी, गजानन महाराज किती आणि काय सांगु या संतांच्या बद्दल माझी लेखणी त्यांचे वर्णन करायला अपुरी पडत आहे.

‘‘काय वर्णू त्व थोरपण मति झाली माझी मंद‘‘

तर मित्रांनो या सर्व थोर संतांच्या मांदियाळीत राहून आपण आपले जीवन घडवावे सत्वगुणी व्हावे.

संतांची संगत धरावी हे खरे पण संत ओळखावा कसा?

ज्याला भगवंताचे ज्ञान असते त्यालासंत म्हणतात. शाश्वत काय आणि अशाश्वत काय हे त्यांनी बरोबर निवडलेले असते. खरा देव कधीच बदलत नाही व आपल्या स्थानावरून भ्रष्ट होत नाही अशी प्रचिति ज्याच्या अंतयामी विसावा घेतो तो थोर साक्षात्कारी संत किंवा साधु होय. जो देहाने लोकांत वावरतो परंतु लोकांना दिसत नाही, अशा द्र्युशाच्या अतीत असणाऱ्या स्वस्वरूपाचा अनुभव जगाला घडोघडी देतो.आपले आत्मज्ञान सदैव जागे ठेवतो तो खरा साधु असतो.

अठराव्या ओळीत ज्ञान म्हणजे काय हे सांगताना समर्थ म्हणतात की परमात्मा तिन्ही गुणांच्या पत्तीकडे आहे असा प्रत्यक्ष अनुभव येणे त्यास ज्ञान म्हणतात. पोटभरे संधीसाधू विसरावे व खरे आत्मज्ञानी साधु ओळखावे. माणसाची फसगत तर ईशेचं होते. एका देवाचा साक्षात्कार करून घ्यावा तेंच खरे ज्ञान तिचं खरी विद्या. मी खुपच शिकले भरपूर पगार कमावला राष्ट्र हितासाठी ,स्वहितासाठी ते योग्यच आहे. सर्व व्यापक परमात्मवस्तु ज्या अनुभवाने लगेच प्राप्त होते ते खरें ज्ञान होय. आत्मज्ञान हवे असेल तर तो आत्मज्ञानी पुरुषाकडेच जायला हवे अज्ञानी पुरुष आपले अज्ञान नाहिसे करू शकत नाहीत. परमात्मस्वरूपाचं ज्ञान ज्याच्यापाशीं असतं तो खरा संत किंवा सज्जन होय.जसे भिकारी माणसाकडून भिक्षेची अपेक्षा करणे चुकीचे आहे किंवा गुरूहीना कडून गुरूदीक्षा मिळत नाही किंवा कृष्णपक्षांत चांदण्याचा प्रकाश मिळत नाही. एका स्वैराचारी माणसाकडे दुसरा स्वैराचारी माणुस गेला तर तो सदाचारी होत नाही. तो सिद्धपुरुष होत नाही. सद्गुरूच्या पाठिंब्यावांचून परमार्थ साधत नाही. यासाठी आत्मज्ञानी शोधून काढावा. त्याचा अनुग्रह घ्यावा. त्याचे शिष्यत्व रितसर पत्कवावे. त्याने आखुन दिलेल्या मार्गावर चालावे. आपले जीवन सुखी व समर्थ करावे.

गुरू तोची ओळखावा देव तेथेच जाणावा . श्री राम जय राम जय जय राम जय जय रघुवीर समर्थ दशक सहावा समास पहिला समास

राक्षसभूवन

वरदसुत-दत्तस्थान

योगिराज डोळे

राक्षसभुवनकर

संपर्क 9420224999

ज्योतिर्मय साहित्य

ही लढाई राक्षसभुवनची लढाई म्हणून इतिहासाच्या पानांवर कोरली गेली आहे. राक्षसभुवनची लढाई ऑगस्ट १०, इ. स. १७६३ रोजी राक्षसभुवन येथे मराठे व हैदराबादचा निझाम यांच्यात झाली. यात निझामाचा सडकून पराभव झाला. गेवराई तालुक्यातील राक्षसभुवन हे गाव शनीबरोबरच दत्त प्रभूंच्या जन्म स्थानामुळे प्रसिद्ध असून याठिकाणी सहा दिवस पांपंरिक पद्धतीने दत्त जन्म सोहळा शेकडो वर्षांपासून साजरा होत आहे. दत्त संस्थानामुळेही ते तितकेच प्रसिद्ध आहे. आत्मानुभूती प्राप्त करून देणारे आत्मतीर्थ, अगस्तीतीर्थ, नृसिंहतीर्थ, भारतातील प्रख्यात २१ गणपतींपैकी एक विज्ञान गणेशतीर्थ, सोमेश्वरतीर्थ, कालिकातीर्थ अशी आठ तीर्थेदेखील प्रसिद्ध आहेत. अशा या पवित्र क्षेत्री गोदावरी तीरावर अतिशय प्राचीन असे दत्तस्थान आहे. या स्थानी प्राचीन काळी दंडकारण्य होते, असा उल्लेख पुराणात आढळतो. दत्त प्रभूंना दत्त अत्रे, असे नाव याठिकाणी प्राप्त झालेले आहे. अत्री अनुसया यांचा आश्रम याठिकाणी असल्याचा उल्लेख पुराणात आढळतो. या स्थानावर त्यांना पुत्रसुख अनुभवता आले, असे भाविक सांगतात. पूर्वी हा दंडकारण्याचा भाग असल्यामुळे अत्री, अगस्ती, दधीची, पिपल्लाद, दक्षप्रजापती महर्षी गौतम आदी मान्यवर ऋषी याठिकाणी वास्तव्यास होते. याचस्थानी वनवासात असतांना प्रभू रामचंद्रांनी सीतामातेसह दत्त दर्शन झाल्याचा उल्लेख रामविजय ग्रंथात आढळतो. संपूर्ण वनवासात प्रभू रामचंद्र एकाच स्थानावर दोन वेळा येऊन गेले असे एकच ठिकाण येथे आहे. सती हणपुर्वी व सिता हरणांनंतर शनी देवता स्थापनेवेळी अन्य कोणत्याही स्थानावर प्रभू रामचंद्र दोन वेळा गेलेले नाहीत. ज्या दत्त मूर्तीचे व अवतरणाचे वर्णन सुंदरतेने करण्यात आलेले आहे. याक्षेत्रावर दत्तभक्त वासुदेवानंद सरस्वती (ऍम्मे स्वामी) यांनी गोदावरी दक्षिणेच्या तीर्थाटनावेळी वास्तव्य केल्याचे आढळते. अशा या प्राचिन दत्त संस्थानाची माहिती कमी दत्त भक्तांना आहे. या स्थानावर शिखर नसलेले आश्रमप्रमाणे रचना असलेले एकमुखी षडभूज दत्ताची मूर्ती खोल गाभान्यात आहे. कारण माता अनुसयेस सत्त्वहरणेच्या वेळी आपली ओळख पटू नये म्हणून भगवान शिव आपल्या वाहनाशिवाय येथे आले त्याची खूण म्हणून येथील महादेव मंदिरासमोर नंदी नाही. या संस्थानाचा दत्त जयंती उत्सव सहा दिवसांचा असतो. प्रतीवर्षी मार्गशिर्ष शुद्ध १४ रोजी सायंकाळी सूर्यास्तापूर्वी संपन्न होते. दुसऱ्या दिवशी भाविकांना महाप्रसादाचे वाटप करण्यात येते. खनीना, पाच सोंग, तीर्थप्रसाद हे कार्यक्रम होतात. महापुरुषांच्या पुण्यतिथीच्या निमित्ताने गावात भिक्षाही मागितली जाते. भिक्षात्र गृहण केले जाते.

(क्रमशः)

आरोग्य संजीवनी

कॅल्शियमची कमतरता

ज्योतिर्मय साहित्य
शरीरातील कॅल्शियम हे विटामिन डी. थायराइड ,हार्मोन्स आणि कॅल्सीटोनील याद्वारे नियंत्रित केले जाते. त्यामुळे शरीरातील व रक्ताची कॅल्शियमचे प्रमाण नेहमी योग्य राहते
विटामिन डी आतड्यातील व किडनीतील कॅल्शियम रक्तामध्ये शोषून घेण्यासाठी मदत करते. आपल्या शरीराला विटामिन डी ही कोवळ्या सूर्यप्रकाशातून मिळत असते .विटामिन डी च्या कमतरतेमुळे हाडातील कॅल्शियम कमी होऊन हाडे ठिसूळ होतात. याशिवाय आहारातून कॅल्शियम युक्त पदार्थांचे सेवन न करणे, पचनशक्ती मंदावणे यामुळे आहारातील कॅल्शियमची शोषण कमी होते तसेच स्त्रियांना मासिक पाळीत अतिरिक्त स्त्राव होणे, स्त्रियांची मासिक पाळी येणे बंद झाल्यानंतर हार्मॉनचे संतुलन बिघडणे व ऊन आणि शारीरिक श्रमांचा अभाव, गोड पदार्थांची अति सेवन करणे ,नवजात बालकांना मातेचे दूध न मिळणे यामुळे देखील कॅल्शियमची कमतरता निर्माण होते .प्रत्येक स्त्रीमध्ये मासिक पाळी बंद झाल्यानंतर शरीरातील हार्मोन्सची संतुलन बिघडल्याने संपूर्ण शरीरातील हाडे ठिसूळ लागतात. या दिवसामध्ये फक्त आहारातून कॅल्शियम घेऊन पुर्तता शकत नाही त्यासाठी आयुर्वेदिक कॅल्शियमची औषधे घेणे गरजेचे असते अन्यथा स्त्रियांच्या शरीरातील हाडे ठिसूळ होऊन थोडश्या आघाताने देखील भग्न होऊ शकतात .

अनेक स्त्रियांना हाता पायांना मुंग्या येणे, मणक्याचे विकार उद्धवणे,मान व कंबर

दुखणे, सकाळी उठताना त्रास होणे, चालताना त्रास होणे ,मांडी घालून जास्त वेळ बसू न शकणे. शौचाला बसता न येणे ,चक्रर येणे, गुडघेदुखी ,लवकर थकवा येणे ,दात दुखणे, नखे ठिसूळ झाल्याने तुरणे, केस गळणे, सतत भीती वाटणे, ताण तणाव जाणवणे ,स्मरणशक्ती कमी होणे व झोप न लागणे अशा अनेक प्रकारच्या त्रासांना तोंड द्यावे लागते तथापि बहुतांश स्त्रियां त्याकडे दुर्लक्ष करतात त्यामुळे त्याचे दुष्परिणाम भोगावे लागतात .

स्त्रियांनी वयाच्या पन्नाशीनंतर आहारात कॅल्शियम पदार्थांचे प्रमाण वाढवावे.त्यासाठी कॅल्शियम युक्त आहाराचे सेवन करावे.पुढील पदार्थ हे कॅल्शियमयुक्त असतात. त्यांचा आहारात समावेश करावा.

गहू, बाजरी ,नाचणी, दूध व दुधाचे सर्व पदार्थ, मुगडाळ ,सोयाबीन, वाटाण, मटकी,

संकलन –
डॉ. प्रमोद ढेरे (निसर्ग उपचार तज्ञ)
पिंपरी-चिंचवड, पुणे.
आरोग्यविषयक व्याख्याते व लेखक
संपर्क – ९२ ७१ ६६९ ६६९

राजमा, कडीपत्ता, कोबी, मेथी, मुळ्याची पाने, पुदिना, कोथिंबीर ,काकडी, गवार ,टोमॅटो, मनुका, बदाम, पिस्ते, अक्रोड, खरबुजाच्या बिया, नारळ, आंबा, सिताफल, संत्रा ,अननस ,ओवा ,जिरे, हिंग, लवंग, व काळे मिरे या पदार्थांचा आहारात समावेश

सौंदर्य जीवनाचे

ज्योतिर्मय **साहित्य**
हे जीवन सुंदर आहे, सौंदर्य हा जीवनाचा आत्मा आहे. जे सात्त्विक, सुसंस्कृत, सुसंगत, सुविचारी, सदाचाराने भरलेले असेल तर हे जीवन खरोखरच सुंदर आहे. जीवनाचा अद्भुत प्रवास ही मानव जन्माला मिळालेली एक अद्वितीय असे वरदानच आहे. सकारात्मकतेने जर प्रत्येक गोष्ट पाहिली तर त्या जीवनाचे सौंदर्य आपल्याला नक्कीच दिसेल. म्हणूनच संत सज्जन यांच्या वक्तव्यातून आपल्याला जे संदेश मिळतात ते नेहमी सक्षमतेला आणि सकारात्मकतेने धरून असतात. प्रत्येक नाण्याला जशा दोन बाजू असतात तसेच जीवनाचे ही आहे, जर आपण सकारात्मक उर्जला जास्त प्राधान्य दिले तर, जीवनातले सौंदर्य आपल्याला नक्कीच सुंदर दिसेल. आता आधी आपण देवाने निर्मिलेल्या या सृष्टीचा विचार करू, अगदी प्रातःकाली आपणाला जाग आली, आणि आपण घराबाहेर पडलो तर आपल्याला स्वच्छ मोकळा श्वास घेता येतो, एखाद्या सुंदरशा ठिकाणी आपण असू, तेथील भव्य आकाशाच्या घुमटाखाली आपण असू, उषःकालच्या गुलाबी, नारिंगी, लालसर छटांनी भरलेला गगनाचा गाभारा, पहाटेची सुगंधी अनिलांची, मंदशी झुळूक, अलगद वर येणाऱ्या रविबिंबाचा तांबूस तेजस्वी गोळा, आल्हाददायक वातावरणात रंगीबेरंगी, नानाविध कळ्यांची उमलती स्वप्ने, अतिशय रमणीय, मनमोहक हिरवाईच्या छटांनी

वैविध्यपूर्ण पर्णांच्या झुबक्यांनी भरलेल्या वृक्षवल्ली. किलबिलणाऱ्या, रंगीबेरंगी पक्ष्यांच्या सुंदर सुरेल ताना आपले मन प्रसन्न करतात, सूर्याची तेजोमय कोवळी किरणे आपले मन प्रसन्न करतात, सकारात्मक उर्जा आपल्या रंझरंध्रात चैतन्य निर्मिती करतात. ही सर्व अनुभुती आपल्याला मानव जन्मात असल्यामुळे घेता येते.

झुळझुळ, खळखळ सर्व ऐकू येते, आपले सर्व शरीराचे यंत्र जागे होते, इंद्रधनुष्याच्या रंगात आपण हरवतो, थंडी, वारा, उन, पाऊस यांचे ऋतुमानाप्रमाणे अनुभव घेतो. बुद्धी वादी मानव जन्मामुळे आपल्या शरीराचे सर्व अवयवांना देवानी जे स्थान दिले आहे, त्याची जाणीव होते. हा झाला निसर्गाविष्काराचा सुसाध्य परिणाम.

आता आपण जीवनाकडे वळू या. जीवनाचा प्रवास अद्भुत, अनाकलनीय आहे. अनंत अडचणींनी भरलेला आहे. त्याला सामोरे जाण्याची ताकदही देवाने, निसर्गाने आपल्याला दिलेली आहे. त्यासाठी आपण आपली उर्जा ओळखली पाहिजे. स्वतःला सक्षम बनविले पाहिजे. निसर्गाचे वरदान आणि आपल्या बुद्धिचा समतोल राखायला पाहिजे. जीवनाचे सौंदर्य ओळखण्याची, पाहण्याची दृष्टी आपल्याला मिळाली आहे. हुशारिने काम करणारा तल्लख मेंदू धडधाकट शरीर, आणि एकंदरीत सर्व शरीररचना अशी निर्माण केली आहे की हे नैसर्गिक यंत्र आपण नेहमीच

तंदुरुस्त ठेवले, योग्य वेळी त्याला योग्य ते इंधन पाणी मिळाले तर जीवनाचे सौंदर्य अधिकच वाढेल. आपली सृजनशीलता, कलात्मकता, भावनात्मकता, व्यावहारिकता या सर्व गोष्टींचे आपणास योग्य आकलन झाले तर, जीवनात आनंद मिळवता येतो. शैक्षणिक पात्रतेचा विकासही करायला हवा.

मानव जन्म एकदाच मिळतो, आणि आपल्याला मिळालेल्या आयुष्यात, जे क्षण सुखाचे, आनंदाचे मिळतात ते स्मृती

सक्षम बघायलाच हवे आहे. कारण जीवनाचा तो अविभाज्य भाग आहे. जीवन म्हणजे अनुभवांची शाळा आहे. आपला प्रत्येक नवा दिवस, म्हणजे नवा अनुभव, जो आपल्याला सक्षम बनवतो.

आपला प्रत्येक अनुभव म्हणजे आपल्या जीवनाचे पुस्तक आहे. प्रत्येक समोर येणार्या चांगल्या वाईट प्रसंगात आपण कसे प्रसंगावधानी तयार व्हायला हवे आहे. आणि जीवनातील भले बुरे अनुभव

आपल्याला जीवन जगायला शिकवतात. जीवन ही एक शाळा आहे. अनुभव हे प्रसंगावधान आहे. जीवनातले पैलू ओळखण्याचे ते एक साधन आहे. अनुभवच ठरवतात आपण जीवनातले सौंदर्य कसे ओळखावे. आपला जीवनाकडे पहाण्याचा दृष्टिकोन सकारात्मक असला तरच आपण आनंद, सौंदर्याचा आस्वाद घेऊ शकतो. आपल्या जीवनाचे शिल्पकार आपणच असतो. म्हणूनच आनंद, आशा, उर्जा, प्रेम, त्याग, भक्ती यांचा समतोल साधून जीवनाचे सौंदर्य उप भोगायला पाहिजे. प्रयत्नांती परमेश्वर या न्यायाने आपण जीवनात सतत

प्रयत्नशील रहावयास हवे. मानव जन्म ही आपल्याला मिळालेली अनमोल देणगी आहे. आणि या देवाने दिलेल्या देणगीचा आपण योग्य त्याच मार्गाचा अवलंब केला पाहिजे. की, ज्यातून आपल्याकडे असलेल्या अंतर्गत सुमसज्जानाचा वापर केला पाहिजे. या

ज्ञानाचा उपयोग आपल्या जीवनात झाला तरच जीवनाचे सौंदर्य, आत्म्याचे सौंदर्य आपल्याला शोधता येईल. देवाने दिलेल्या सर्वच चांगल्या गोष्टींचा उपयोग आपण जीवनात केला पाहिजे.

निरक्षर बुद्धिचा योग्य वापर आपल्या जीवनात केला तर जीवनाचे सौंदर्य अधिकच

वाढेल. जीवन अधिक सुंदर आणि मौल्यवान होईल. संकटांना भिऊ नका अडचणींना गोंजारू नका दुःखाला कवटाळू नका सुखात उत्तमातू नका जीवनचे सौंदर्य पहाण्या महत्वाकांक्षा मनी धरा, स्वप्नांच्या मिटू दे पापण्या उमलू दे सौंदर्य फुलतोर.

सुंदर जीवन जगण्या सत्याची कास धरा, निर्भय,सक्षम, सुखाचा हाच असे तो सदरा.

शापित जगणं !

ज्योतिर्मय **साहित्य**

सुकुतलेली त्वचा, बोळकी हिरडी, थरथरणारे शरीर, पिकलेले केस, चेहऱ्यावर जाणवणारी काळजीची लकेर, थरथरत्या हातानी घेतलेला काठीचा आधार. हे वर्णन वाचल्यानंतर आपल्या डोळ्यासमोर प्रतिमा उभी राहते. ती म्हणजे वृद्ध व्यक्तीची.

आयुष्य तसे तीन टप्प्यात विभागले गेले आहे. बालपण तरुणपण, म्हातारपण. बालपण..... निरागस निर्मळ स्वच्छंदी जीवन. बालपण सरते तरुणपण येते. सळसळते रक्त प्रचंड ऊर्जा, प्रचंड आत्मविश्वास, आणि आयुष्यात काहीतरी करून दाखवण्याची इच्छा. उत्तम करिअर..... लग्न..... तरुणपण म्हणजे जीवनातील सुवर्णकाळ म्हटले तरी चुकीचे ठरणार नाही असा काळ. आणि ह्यानंतर प्रौढावस्थेकडे आपली वाटचाल चालू होते. मुलं.... संसार ह्या सगळ्यात व्यक्ती पुरता अडकून जातो. मुलं मोठी होतात, त्यांचे शिक्षणही होतं, आता वेळ येते ती मुलांसाठी योग्य जोडीदार निवडण्याची. मग घरात सून येते, जावई येतो, कालांतरांना नतवंडे ही. दम्यातनच्या काळात आपण कोणत्या पद्धतीने जीवन जगलो आहे हे फार महत्त्वाचे ठरते. आपण जेव्हा घराचे महत्त्वाचे स्तंभ असतो, त्यावेळी आपण इतरांना दिलेली वागणूक, नाती एकत्रित बांधून ठेवण्यासाठी केलेली मदत किंवा नात्यांमध्ये विटुष्ट निर्माण करण्यासाठी केलेले प्रयत्न, या सगळ्या गोष्टींची व्याजासकट परतफेड मिळवण्याचा काळ म्हणजे वृद्धापकाळ होय. प्रौढावस्थेत मुलांमध्ये नात्याविषयी जिऱ्हाळा निर्माण करण्यास आपण यशस्वी झालेले असाल तर नक्कीच वृद्धापकाळात तीच नाती आपला आधार म्हणून उभे राहतात. पण या उलट प्रौढावस्थेत मला कोणाची गरज नाही मी म्हणेल ती पूर्व दिशा, अहंकार ह्या गोष्टीमुळे इतरांना तुच्छ लेखलेल्या व्यक्तीला वृद्धापकाळात प्रचंड ताण, एकटेपणा ह्यांना सामोरे जावे लागते.

आजुबाजूला खूप नाती असूनही प्रचंड अवहेलना सहन करावी लागते. हालअपेष्टा सोसाव्या लागतात. आणि मनात वारंवार निरनिराळे विचार येऊ लागतात. आपल्याला मिळालेले हे आयुष्य शापित भासू लागते. हे शापित वय बऱ्याच जणांच्या वाट्याला येते. त्या व्यक्ती खूप चिडचिडे होतात. आलेला दिवस ढकलत असतात. त्यांच्या चेहऱ्यावर निराशा दिसत असते. पण ह्या उलट जे लोक योग्य पद्धतीने जीवन जगलेत, प्रत्येक नात्याला त्यांची अशी किंमत दिलीये. खोटेमते वागले नाहीत, अशा लोकांच्या चेहऱ्यावरील तेज वय वाढेल तसे वाढत राहते. निराशेची छोटी रेष ही ह्यांच्या चेहऱ्यावर दिसत नाही. कारण ते समाधानाने, साधेपणाने सात्विकतेने संपूर्ण आयुष जगलेले असतात. त्यांच्यासाठी वृद्धापकाळ हे शापित वय नसून अनुभवाची शिदोरी असते. मागील पिढीसाठी ही लोक आदर्श असतात नाही का!

ज्योतिर्मय **साहित्य**

आपण वाचताना वाक्यांमध्ये वेगवेगळी चिन्ह पाहतो उदा. स्वल्पविराम, उद्गारवाचक चिन्ह, कंस, इत्यादी. वाक्यातील संदर्भाप्रमाणे ती ती चिन्ह त्याठिकाणी असतात. आणखी एक चिन्ह म्हणजे प्रश्नचिन्ह, प्रश्न आला म्हणजे उत्तर अपेक्षित असतं. लहानपणापासून हे चिन्ह परिक्षेच्या पेपरमध्ये आपण पहात आलेलो असतो. आणि कदाचित त्यामुळेच असेल ते सहसा कोणाला आवडत नाही. मोठेपणी पण हे चिन्ह काही आपला पिच्छा सोडत नाही, कारण प्रश्नचिन्ह काही फक्त वाचतानाच दिसतात असं नाही तर बरेच वेळा ती समोरच्या व्यक्तीच्या चेहऱ्यावर मुध्दा दिसतात. काहि व्यक्ती कायम प्रश्नार्थक चेहऱ्यानेच फिरत असतात. आधि भुवया उंचावून नुसती मान हलवून बघतात, तेवढ्याने त्यांचे समाधान होणारे नसते. मग प्रश्न विचारायला सुरवात करतात. बरं अशा लोकांना आपण काय आणि किती प्रश्न विचारतो आहोत याचही भान नसतं. प्रश्न विचारणे हे त्यांचं आद्य कर्तव्य असल्यासारखे ते एकामागोमाग प्रश्न विचारत सुटतात, समोरचा माणूस उत्तर देण्याआधिच त्यांची प्रश्नावली चालू राहते. आणि यातूनच मग तुम्हारा नाम क्या हे बसंती ? यासारखे गंमतशीर प्रश्न विचारले जातात. मुल जेव्हा लहान असतं तेव्हा

बरेच प्रश्न विचारतं, तेव्हा म्हणतात वा मुलगा खुप जिज्ञासू आहे हो. चांगलं आहे असे प्रश्न पडायलाच पाहिजेत, अशी चौकस बुद्धी असायला हवी. पण तेच मुल जेव्हा मोठं होतं आणि त्याचा चौकसपणा मग इतरांना त्रासदायक व्हायला लागतो.

कुठलाही पुरुष हा साधारणपणे एक दोन महिन्यांतून सलूनमध्ये जाऊन केस कापवून घेत असतो ज्याला आपण कटिंग म्हणतो. ह्यात काही

।। आजानुबाहू श्री शंकर महाराज....।।

ज्योतिर्मय **साहित्य**

(मागील अंकावरून)

श्री सद्गुरू शंकर महाराज हे उंचीने फार कमी आणि जन्मतः अष्टावक्र व आजानुबाहू होते. त्यांना उत्साह हा वाखाणण्यासारखा असे. नेहेमी सफेद धोती आणि सफेद शर्ट परिधान करून असत. खूप वाढलेले केस, दाढी मिशी आणि त्यातून डोकावणारे अतिशय मोठे पण भेदक डोळे. प्रथमदर्शनी महाराजांचे वागणे एखादया लहान मुलाप्रमाणे वाटे. पण त्यांच्या चेहऱ्यावरचे तेज आणि योग सामर्थ्य लपत नव्हते. लहान मुलांप्रमाणे वागणारे आणि स्वतःला अज्ञानी आणि गांवढळ म्हणणारे महाराज जेव्हा बोलत तेव्हा मात्र भल्याभल्यांची तोंड बंद होत असत. स्वतःला अशिक्षित म्हणवणारे महाराजांचे जवळजवळ सर्वच भाषांवर प्रभुत्व होते. आलेल्या भक्ताच्या मायबोलीत ते त्याला उत्तर देत. त्यांचे हे प्रभुत्व फक्त भारतीय भाषेवरच नाही तर परदेशी भाषांवरपण होते, आलेल्या रशियन दोंपत्याशी महाराजांनी अस्खलीत रशियन भाषेत संवाद साधला होता. हे न सुटलेले कोडे आहे. भगवंतच तो त्याला काय अशक्य! अक्कलकोट स्वामी समर्थंना शंकर महाराज आपले गुरू असे संबोधीत.

आपल्या लहानपणी शंकर

॥ जय शंकर.॥

पंगतीला बसलो आहे“ ही घटना साधारण १९३५ ची आहे म्हणजे महाराजांनी जेव्हा महासमाधी (१९४७) घेतली त्या वेळेसे ते १६२ वर्षांचे होते. पुण्याच्या डॉक्टर धनेश्वर ह्यांना असेच महाराजांच्या वयाबद्दल संदेह होता. त्यांनी महाराजांची परवानगी घेऊन त्यांच्या काही मेडिकल टेस्ट

करून घेतल्या. त्या टेस्टचा रिझल्ट आल्यावर डॉक्टरांना भोवळ आली. रिझल्ट मध्ये महाराजांचे वय १५२ वर्षे आले.

शंकर महाराजांचा आवडता नंबर होता १३. कारण विचारले असता ते म्हणत “ सबकुछ तेरा, कुछ नाही मेरा“ महाराज वेगवेगळ्या ठिकाणी वेगवेगळ्या नावानी प्रसिद्ध आहेत.

सातपुड्यात सुपड्या बाबा, खानदेशात कुर्वास्वामी, वाघोद मध्ये गौरीशंकर, मध्यप्रदेशात

महाराजांचे एक छायाचित्र आहे. जे एका जपानी चित्रकाराने काढले आहे. प्रापंचिकांना त्यांचा परखड उपदेश असे. ‘प्रपंचातील अडीअडचणी तुमच्या तुम्हीच सोडविल्या पाहिजेत. त्याच्यासाठी कोणाकडे जाणे योग्य नाही.

शंकर महाराज समाधी ट्रस्ट च्या वतीने अनेक सामाजिक उपक्रम ही राबविले जातात. मंदिरात आरती नंतर रोज प्रसाद वाटप होते.. अनेक भक्त ही प्रसाद वाटप करतात.. आम्ही बरेचदा पुणे मुक्कामात समाधी दर्शन व प्रसादाचा लाभ घेतला आहे.. खुपच प्रसन्न वातावरण असते....

महाराजांचा कल्याणकारी मंत्र....

।। ओम नमो सद्गुरू श्री

शंकरमहाराजाय, महाविपत्ती निवारणाय, भक्तजन मनकामना कल्पद्रुमाय, दृष्टजन मनोरथ स्तंभनाय, श्री स्वामी समर्थ प्रिया वल्लभाय, प्राणप्रियाय